

Σαλώνων Ησαΐας-Αθανάσιος Διάκος: Ποτίζουν με το αίμα τους το ιερό ράσο για την Πίστη και την Πατρίδα

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Διακόσια τρία χρόνια συμπληρώνονται από την ημέρα που ο σταυραετός της Ρούμελης, Αθανάσιος Διάκος, στις 23 Απριλίου 1821, έπιασε το γεφύρι της Αλαμάνας, στον Σπερχειό ποταμό, για να εμποδίσει τους Τούρκους να προχωρήσουν προς τη Βοιωτία και την Άμφισσα. Η μάχη που ακολούθησε ήταν σκληρή. Πληγωμένος στον ώμο ο Διάκος πέφτει ζωντανός στα χέρια των εχθρών.

Την ημέρα εκείνη για του Χριστού την Πίστη την Αγία και της Πατρίδος την Ελευθερία πέφτει νεκρός στο ίδιο πεδίο της μάχης ο **Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας**. Ηγετική μορφή της Επανάστασης του 1821 στην Ανατολική Στερεά

Ελλάδα και ο πρώτος ιεράρχης που «έπεσε» κατά τη διάρκεια του Αγώνα.

Τα άρματα με τα οποία πολέμησε ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας καθώς και άλλα προσωπικά του αντικείμενα φυλάσσονται στην Ιερά Μονή Οσίου Λουκά Βοιωτίας. Για τα πολύτιμα κειμήλια τα οποία φυλάσσονται στη Μονή είχε μιλήσει στην [Pemptousia.TV](#) και τον δημοσιογράφο Δημήτρη Στρουμπάκο ο Ηγούμενος της Μονής **Αρχιμανδρίτης π. Σεραφείμ Παυλίδης**.

Ο Διάκος

Ο Αθανάσιος Διάκος γεννήθηκε στα 1781 - 1782 στην Αρτοτίνα και ήταν το μικρότερο από πέντε αδέλφια. Ο πατέρας του Γεώργιος ήρθε σε μικρή ηλικία από τη Μουσούνιτσα ψυχοπαίδι στον αρχιτσέλιγκα θείο του Θανάση Γραμματικό, παίρνοντας έτσι το επώνυμο Ψυχογιός. Το πατρικό του επώνυμο ήταν Πανουργιάς. Παντρεύτηκε την Χρυσούλα Καφούρα (ή Μπουκουβάλα), μπαίνοντας σώγαμπρος στην οικογένειά της. Απέκτησαν πέντε παιδιά και ασχολήθηκαν με τον ποιμενικό βίο.

Όταν ο Ψυχογιός με το μεγάλο γιο του Αποστόλη συλλαμβάνονται από τους Τούρκους γιατί βοηθούσαν τους Κλέφτες, φυλακίζονται στην Υπάτη, όπου και πεθαίνουν από τα φρικτά βασανιστήρια. Η παρουσία της οικογένειας δημεύεται. Η χήρα Ψυχογυίνα στέλνει τον ένα γιο της, τον Κώστα, στη Μουσούνιτσα, στην άτεκνη αδερφή του άντρα της Στάμω, σύζυγο του Γιάννη Μασσαβέτα. Ο μικρός Θανάσης μπαίνει στο μοναστήρι του Αϊ-Γιάννη και οι δύο αδερφές του Σοφία και Καλομοίρα παντρεύονται στην Αρτοτίνα, η πρώτη τον Κώστα Κούστα και η δεύτερη τον Κώστα Σταμάτη.

Οι παραμονές του ξεσηκωμού βρίσκουν το Διάκο μνημένο στη Φιλική Εταιρεία και έτοιμο. Τέλη του Μάρτη του 1821 στέλνει τον έμπιστό του Βασίλη Μπούσγο στη Βοστίτσα (Αίγιο) να πληροφορηθεί για την έναρξη του Αγώνα. Αυτός, όμως, πριν φτάσει, μαθαίνει ότι στην Πελοπόννησο έχουν πέσει τα πρώτα ντουφέκια και επιστρέφοντας σκοτώνει στο Ζεμενό έναν Τούρκο ταχυδρόμο.

Ο Διάκος, εκμεταλλευόμενος την ανησυχία των Τούρκων, αποσπά άδεια γενικής στρατολόγησης. Στις 28 Μαρτίου 1821, στη μονή του Οσίου Λουκά, κηρύσσει την Επανάσταση στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα με τον Σαλώνων Ησαΐα και τον Πανουργιά. Συγκεντρώνει αγωνιστές και απελευθερώνει τη Λιβαδειά την 1η Απριλίου, ενώ ο ξάδερφός του Γεράντωνος απελευθερώνει την Αταλάντη και ο

Μπούσγος τη Θήβα. Παίρνει μέρος στις αποτυχημένες επιθέσεις εναντίον της Μπουντουνίτσας (Μενδενίτσας) και του Πατρατζικίου (Υπάτης).

Μαθαίνοντας ότι ο Κιοσσέ Μεχμέτ και ο Ομέρ Βρυώνης κινούνται νότια για την κατάπνιξη της Επανάστασης, σε σύσκεψη με τον Πανουργιά και το Δυοβουνιώτη στους Κομποτάδες αποφασίζουν να τους αντιμετωπίσουν στην Αλαμάννα.

Οι τρεις οπλαρχηγοί χωρίζουν τη δύναμή τους για να καλύψουν όλες τις πιθανές πορείες των Τούρκων, αδυνατίζοντας όμως έτσι τις θέσεις τους. Ο Διάκος πιάνει την Αλαμάννα, από τα ριζά του Καλλιδρόμου, στα Πουριά, προς τη μονή Δαμάστας, μέχρι κάτω τον κάμπο. Ένα μέρος από τους περίπου 500 άντρες του, με επικεφαλής τους Καλύβα και Μπακογιάννη, πιάνει ένα χάνι στο γεφύρι της Αλαμάννας.

Στις 23 Απριλίου 1821 εκδηλώνεται η τουρκική επίθεση. Ο πολυάριθμος στρατός τους κινείται πρώτα εναντίον των Σωμάτων του Πανουργιά και του Δυοβουνιώτη, οι οποίοι αναγκάζονται να υποχωρήσουν. Ο Διάκος με τα παλληκάρια του μένουν σταθεροί στις θέσεις τους. Αντιστέκονται με πείσμα, αλλά με μεγάλες απώλειες.

Μάχονται ηρωικά, όμως τα τούρκικα βόλια τους αποδεκατίζουν. Κάποιος προτείνει στο Διάκο να φύγει να σωθεί, γιατί ο Αγώνας τον χρειάζεται. Ο Διάκος όμως αρνείται. Συνεχίζει ακόμη κι όταν όλοι γύρω του έχουν πέσει. Το σώμα του νεκρού αδερφού του Κώστα το κρατά κοντά του. Μια σφαίρα τσακίζει το ντουφέκι του. Βγάζει τις κουμπούρες, αλλά κι αυτές γρήγορα ανάβουν. Οι Τούρκοι τον κυκλώνουν, με το γιαταγάνι θερίζει όσους μπορεί, κι αυτό όμως σπάει και τον αφήνει άοπλο, πληγωμένο κι εξουθενωμένο, αιχμάλωτο στα χέρια τους.

Δέσμιος οδηγείται στο Ζητούνι (Λαμία). Οι Τούρκοι, ιδιαιτέρως ο Ομέρ Βρυώνης, έχοντας μείνει έκπληκτοι από το θάρρος και την παλληκαριά του, προσπαθούν να τον μεταστρέψουν. Του προτείνουν να απαρνηθεί την πίστη του για να γλιτώσει. Ο Διάκος όχι μόνο αρνείται, αλλά τους εμπαίζει και τους προκαλεί. Δεν φοβάται το θάνατο. Αυτή είναι και η ετυμηγορία. Θάνατος με ανασκολοπισμό, αργός και μαρτυρικός.

Σαλώνων Ησαΐας: Ο πρώτος ιεράρχης που «έπεσε» κατά τη διάρκεια του Αγώνα

Ο Ησαΐας γεννήθηκε το 1778 στη Δεσφίνα Παρνασσίδας. Έφερε το κοσμικό όνομα Ηλίας και σε ηλικία είκοσι ετών έγινε δόκιμος μοναχός στη Μονή Τιμίου Προδρόμου της περιοχής. Αργότερα χειροτονήθηκε διάκονος στη Μονή Οσίου Λουκά και ονομάστηκε Ησαΐας. Το 1814 μετέβη στην Κωνσταντινούπολη κατόπιν προσκλήσεως του Πατριάρχη Κύριλλου ΣΤ' και κατά την εκεί παραμονή του μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Το 1818 χειροτονήθηκε επίσκοπος Σαλώνων (σημερινής Άμφισσας) από το Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', με το οποίο διατηρούσε αλληλογραφία σε συνθηματική γλώσσα.

Ως ιεράρχης στα Σάλωνα εργάστηκε εντατικά και συστηματικά για την προετοιμασία τού Αγώνα. Τον Ιανουάριο του 1821 ξαναπήγε στην Κωνσταντινούπολη για να συζητήσει με τον πατριάρχη και με άλλους Έλληνες σχετικά με τον Αγώνα και επανήλθε στην έδρα του στα μέσα Μαρτίου.

Αμέσως κάλεσε στη Μονή του Οσίου Λουκά τον παλιό του γνώριμο Αθανάσιο Διάκο, οπλαρχηγούς και τους προκρίτους της Λειβαδιάς Ιωάννη Λογοθέτη, Ιωάννη Φίλωνα και Λάμπρο Νάκο και για να τους ανακοινώσει την επικείμενη έναρξη της Επανάστασης. Στη συνέχεια πήγε στα Σάλωνα και ενημέρωσε τους οπλαρχηγούς

που βρίσκονταν εκεί.

Στις 27 Μαρτίου με τον επίσκοπο Ταλαντίου Νεόφυτο χοροστάτησαν σε δοξολογία στη Μονή του Οσίου Λουκά και κήρυξαν την Επανάσταση. Λίγες ημέρες αργότερα, την 1η Απριλίου, ορίστηκε μέλος επαναστατικής διοικητικής επιτροπής της Στερεός Ελλάδας που συγκροτήθηκε στη Λιβαδειά και εντάχθηκε στο σώμα του Πανουργιά ως απλός στρατιώτης.

Κατά την κάθοδο του Ομέρ Βρυώνη στην Ανατολική Στερεά, σε σύσκεψη στη Χαλκωμάτα (20 Απριλίου 1821) ανάμεσα στους Αθανάσιο Διάκο, Πανουργιά και Δυοβουνιώτη, αποφασίστηκε να πολεμήσει ο Πανουργιάς στα χωριά Χαλκωμάτα και Μουσταφάμπεη, ο Διάκος στην Αλαμάνα και ο Δυοβουνιώτης στον Γοργοπόταμο. **Η σφοδρή επίθεση των Τούρκων εναντίον της Χαλκωμάτας στις 23 Απριλίου 1821 διέλυσε το σώμα του Πανουργιά και στη σκληρή εκείνη μάχη ο Ησαΐας έπεσε νεκρός, όπως και ο αδελφός του παπα-Γιάννης.**

Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης στο ποίημά του «**Αθανάσης Διάκος**» αναφέρεται στον Ησαΐα και τον αδελφό του («Άσμα Τρίτον: Εικοστή τρίτη Απριλίου») με τους παρακάτω στίχους:

**Στ' αγέρι κρεμασμένα,
ωσάν καντήλια τ' ουρανού, αποβραδís δυο φώτα
εφάνηκαν στη σκοτεινιά... Κανείς δεν τα 'χε ανάψει...
Κι ένας που επέρασε απεκεί, καλόγερος, διαβάτης,
κι είδε το θάμα κι έδραμε, στη λάμψη δυο κεφάλια
ηύρε που πλάγιαζαν γλυκά... το 'να του Παπαγιάννη
και τ' άλλο του Δεσπότη του. Γονατιστός εμπρός τους
έμειν' ο γέρος κι έκλαψε... Τους έριξε τρισάγιο,
τα φίλησε στο μέτωπο και με το δοκανίκι
έσκαψε λάκκο κι έθαψε τ' αχώριστα τ' αδέρφια.
Βλογάει το χώμα τρεις φορές... Έκαμε το σταυρό του
και χάνεται στην ερημιά... Εσβήστηκαν τα φώτα.**

Με πληροφορίες από το sansimera.gr